

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
 ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA
 (MINTAKIÁLLITÁS)
 KOLOZSVÁRTT
 GAZDÁK ÁLTAL
 MEGTEKINTHETŐ A SÉTATÉRI KIÁLLITÁSI
 HELYSÉGEKBEK.
 SZEPTEMBER 1-TŐL KEZDVE:
 PETŐFI-UTCZA 7. SZ. ALATT.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Szivattyúk MÉRLEGEK,

minden neme házi és nyilvános czélokra a mezőgazdaság-, építkezés- és iparnál.

legújabb javított rendszerű fűzede, százas és hidmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari czélokra.

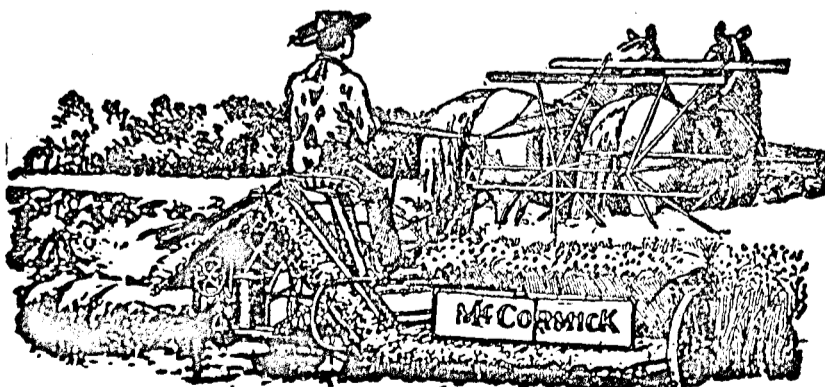
Szivattyu s gépgyártási betéti társaság.

Embermérlegek, mérlegek házihasználatra. 875.

W. Garvens, Wien, I., Schvarzenbergstrasse 6. || Árjegyzék ingyen és bérmentve. ||
 I., Wallfischgasse 14.

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(Chicagói aratógépgyár.)

Kéveköti aratógép,
 Fűkaszalógép,
 Készürükészülék,

„Daisy” marokkrakó aratógép,
 Szénagyűjtő geroblyo és
 Kévekötlőfonal. (859.)

gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olcsó tartalék-
 részek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILLIAM J. STILLMAN
 igazgató.

Évi termelés
 362,000 gép.

BUDAPEST,
 V. ker., Váci-ut 30 sz.

Gyümölcs és szőlő sajtók, (898.)

„HERCULES” folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomóerő szabályzóval a LEGMAGASABB MUNKAKÉPESSÉG GARANTÁLVA, a munka képesség 20%-al nagyobb mint bármely más sajtónál.

Hydraulikus sajtók különösen magas nyomás és nagy munkaképesség elérésére.

Szőlő és gyümölcs zúzók

és bogyo morzsolók.

Teljesen felszerelt szűretelő készülékek fekvően és kocsira szerelve.

Lé-sajtolók és a gyümölcslé készítésére szolgáló bogyoörllők. Aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalásra, gyümölcs-vágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő „Syphonia” permetezők, hordozhatóan és kocsira szerelve a szőlők permetezésére, a szegencs és tormáncs, valamint a vérteti kiirtására, szőlő ekék gyártatnak és szállítatnak jótállás mellett a legjobb kivitelben

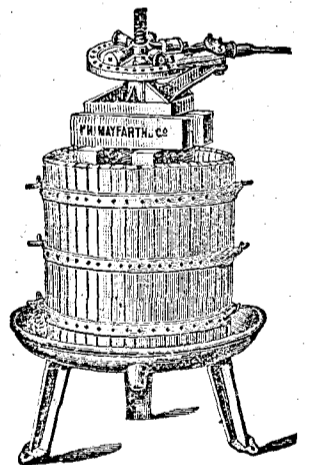
Mayfarth Ph. és Társa

gazdasági gépgyárai vasöntődjé és gőzhámora által

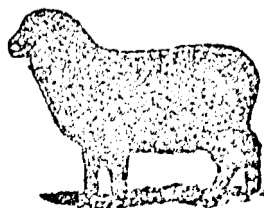
BÉCS, II. Taborstrasse 71.

Kitüntető 490 arany, ezüst és bronz éremmel.

Részletes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Képviselek és viszontárúsítók kívántatnak.

16 métermázsa

raczka

gyapju

jutányosan
 eladó.

Czim a kiadóban.

(1002.)

LITKE L., Pécs

cs. és kir. udv. szállító

Frigyos Főherceg Ő cs. és kir. Fensége, Szalvator Lipót Főherceg Ő cs. és kir. fensége és a Nemzetközi Hálókocsi és Európai Expressz-vonat-Társaság szállítója.

PEZSGŐFAJOK:

Sport Grand Vin Sec | **Export** pezsgők
Extra Sec | angol izlésre:
pezsgők: Dry-Dry. | Vin Brut | Britannia Sec

!Jutányos árak! — Árjegység ingyen!

(821.)

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak stb.
körében kitűnően bevált

„Pef“ (Porcellán-Email-Festék)

Falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkészítési helyiségek istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, klosettek stb. részére felette célszerű.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok.

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

889.

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és

egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

(763.)

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviselősege Kolozsvárt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4-95 százalék-, nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-25 százaléknyi évi részletfizetés mellett, és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdőlérségi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére néve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségekötvények

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

836

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000— K.
Alapítványok	1268.080— •
Tartalékok	111.053-60 •

Összesen 1,779.133-60 K.

Első évi felesleg 90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyernek.

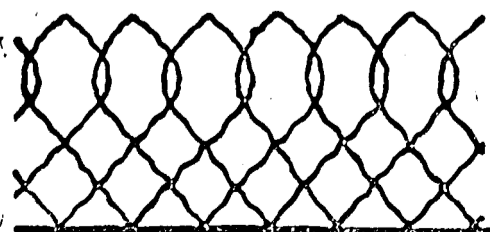
Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság.

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonál és szita-áru gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.
Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, úgy mint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági-

magyar és csekkamra ablakok rostelyzatát, athany. rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskös sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különböző mintákban, fakoretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátracz), sodrony-láb-törlők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (339.)

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 EVRE 12 KOR., 1/2 EVRE 6 KOR.,
1/4 EVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC U. 11. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük a hátrálékos előfizetési díjak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Gabonák fuvardija.	417
Adatok a lóhere- és lucernamag arankamentesítésének kérdéséhez. II. <i>Páter Béla.</i>	418
Veteménymagvak termesztése. <i>Kodolányi Árpád.</i>	420
Dánia tojáskivitele. I. <i>Báró Malcomes Jeromos.</i>	421
Tárca:	
Gabona. <i>Krenedits Ferenc.</i>	418
Külföldi lapszemle.	421
Kormányintézkedések.	422
Vegyes közlemények	422
Hírdetések.	

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és királyi udvari magkereskedése

BUDAPESTEN.

VII., Rottenbiller-utca 33. szám.

VI., Andrásy-út 23. szám.

Ajánl: luczernamagot, muharmagot, tarlórépamagot, piros kölesmagot, fehér kölesmagot, biborheremagot, pohánkát, mustármagot, lóbabot, téli borsót, téli búkköngyt, szösös búkköngyt (*Vicia villosa*), továbbá raphiaháncsot és rézgaliczot legelsőrendű minőségben, a legjutányosabban.

Vesz: bármely mennyiségben biborherét és tavaszi repcét.

Gabonánk fuvardija.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet ^{366. II. 62.} 1902. sz. alatt következő felterjesztést intézte a kereskedelemügyi miniszterhez:

»Nagyméltóságú Miniszter Úr,
Kegyelmes Urunk!

Hazarészünk geográfiai fekvésénél fogva jelentős hátrányban van a mezőgazdasági termények értékesítésénél az ország többi részével szemben s ha hazarészünk lakossága van a legkedvezőtlebb anyagi és erkölcsi helyzetben úgyszólván az egész országban, ennek oka legnagyobb részben a fővárostól és a nyugati piacoktól való távolsága, s mezőgazdasági termékei értékesítésének ebből folyó nehézsége. Azt hisszük, az ország kereskedelmi és közlekedési politikájának egyik legfőbb célja az, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel lehetővé tegye a távolabbi termelőhelyek részére is az értékesítést, a nagyobb fogyasztó piacok felé való gravitálást és meg vagyunk róla győződve, hogy bölcs belátással Nagyméltóságod is ezt a célt fogja szem előtt tartani.

Mint az egész országban, az erdélyi részekben is az idei év jó gabonatermésével kecsegtet s ha az a nagyobb mennyiségű gabona, mely az idén minden jelek szerint teremni fog, megfelelő piacra talál, tisztességes áron fog értékesülni, akkor az államnak is, a társadalomnak is aránylag könnyű lesz az erdélyi magyarság elhanyagolt és bizony szomorú sorsán segíteni. Ennek előmozdítására nagyon hathat Nagyméltóságod olyan intézkedése, mely a fölösen termett gabona kivitelét megkönnyíti, nagyon hathat a mi mezőgazdasági és kereskedelmi viszonyaink által egyaránt megkívánt kedvező tarifapolitika.

Nagyméltóságú Miniszter Úr, hivatalbeli elődje 41708—1901. sz. rendelete szerint a Budapesttől 400 kilométer távolságra levő állomásokon föladott s akár a fővárosba, akár valamely 400 kilométernél messzebb eső határállomásra irányított gabona és hüvelyes szállítmány szállítási tarifájából kocsirakományonként 10% kedvezményt engedélyezett. Ez a díjkedvezmény az ez évi díjjegyzék 86. tétele alapján 1902. június végéig lett meghosszabbítva. Jelenleg

tehát díjkedvezmény nincs érvényben és Nagyméltóságod bizonyára szintén szükségesnek fogja tartani annak életbeléptetését.

De Kegyelmes Urunk, az idei bő gabonatermés a legnagyobb mértékben szükségessé teszi, hogy annak lehető jó értékesítéséről fokozottabb mértékben gondoskodjunk s a fölösleges mennyiség kivételét minden rendelkezésre álló eszközzel elősegítsük s ez hazarészünk termelői részére csak úgy lehetséges, ha az eddig fönnállott díjkedvezmény a fővárostól, vagy kiviteli határállomástól 400 kilométernél távolabb eső föladó helyekről nem mint legutóbb volt, 10% hanem mint azt boldog emlékü Baross Gábor 1889-ben engedélyezte — 20% lesz. Az erdélyrészi termelők és kereskedők eminens érdeke ez, enélkül ők csak nehezen vehetnének részt a nemzetközi gabonakereskedelemben, csaknem ki volnának zárva a világversenyből. Akkor, mikor gyöngé termésű évek következtében az ország meg a külföld nagyon rászorul a távoli termékekre is, ez a kár nem olyan nyilvánvaló, habár a mi termelőinkre akkor is nagyon ránehezedik; de mikor sok a gabona, akkor óriási hátrányára válnék gabonatermelésünknek és gabonakereskedelmünknek az, ha el lennének szigetelve a kiviteli kereskedelemtől.

Erdélyi gazdasági egyletünk 1900-ban összeállította az erdélyi országrész vasúti állomásainak szállítási forgalmát s e szerint azokról 1899-ben szállítottak:

Budapestre	2200	kocsi gabonát és hüvelyeset
az ország más vidékeire	4400	«
Ausztriába	1200	«
a vámkülföldre	500	«

Ez a mennyiség kétséggel kivül megtöbbszörösödhetnék, az idei jó termés mellett, ha a 20%-os díjkedvezmény életbe lépne s ennek következtében jobb árakat is élvezhetnének a termelők.

Kötelességünknek tartjuk azonban Nagyméltóságod bölcs figyelmét arra is fölhívni, hogy a díjkedvezmény eddigi rendszere nem az arra leginkább hivatott termelőknek, hanem csaknem kizárólag a fővárosi nagyobb exportcégeknek vált javára. Mert azok körlevelekben figyelmeztetik a föladókat arra, hogy a szállítóleveleket az ő nevükre irassák s a 10—20%-os díjviszatérítés azután az ő majdnem osztatlan

“A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete”

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Aratási és csèplèsi árjegyzéke

megjelent és kívánatra bárkinek azonnal megküldetik.

hasznuk, miből a termelőknek, vagy a vidéki kereskedőknek alig valamit koncedálnak az árakban. Már pedig azt hisszük, az államvasutak tarifapolitikájának nem lehet és nem szabad egyirányú kedvezéssel bizonyos érdekköröknek előnyöket adni és másoktól elvonandó haszonnal egy osztálynak kedvezni.

Mindezeknek az alapján, azon tiszteletteljes kéréssel fordulunk Nagyméltóságodhoz, hogy:

1. A Budapeستől 400 kilométernél távolabb eső vasúti állomásokról a fővárosba, vagy más határállomásra irányított gabona és hüvelyes szállítmányok rendes díjtétele 20 százalékkal mérsékeltessek.

2. Az engedélyezett díjkedvezmény már a földő állomáson a rovatnál levonassék.

Kegyelmes Urunk, meg vagyunk győződve, hogy nemcsak gazdáink érdekében, de a kereskedők érdekeinek figyelembevételével kérhetjük ezeket s azért hisszük, hogy ebbeli kérésünket Nagyméltóságod méltányolni és teljesíteni fogja.

Azt hisszük, hazarészünknek nemcsak minden gazdasági érdekképviselője, hanem kereskedelmi és iparkamarái is csatlakozni fognak ehhez a fölterjesztéshez, mely az olcsóbb fuvardíjak által jobb gabonaárakat akar és talán fog is kieszközölni. Ez pedig a gazdák és kereskedők együttes érdeke.

Adatok a lóhere- és lucernamag arankamentesítésének kérdéséhez.

Irta: Páter Béla.

(Befejező közlemény.)

Hasonlítsuk össze a rostálási eredményeket a piaci árakkal.

Az 1898. termésből a nyers here átlagára volt 37 frt, a plombozotté pedig 51 frt.

Az itt közölt táblázat adatai alapján az arankamentesítés csak az első 6 beküldőre nézve végződik kedvezően, a többiekre már ráfizetéssel jár:

Sorszám	A b e k ü l d ő		Beküldött nettósúly		Plombozott
	n e v e	lakóhelye	kg.	kg. %	
1	Jósika Gábor báró	Szamosfalva . . .	5026	4731 94 11	
2	Fridler Alfréd . .	N.-Szében . . .	525	464 88 38	
3	Telek Samuel gr.	Sáromberke . . .	430	372 86 51	
4	Erd. ev. ref. státus uradalom	M.-N.-Zombor . . .	186	1581 82 00	
5	Tölgyes Mózes . . .	Piski	200	161 80 50	
6	Schvartz Adolf . . .	Kolozsvár	11410	9010 78 96	
7	Telek Samu gróf	Sáromberke . . .	962	712 74 01	

A legkedvezőbb eredményt érte el a táblázat 1. tétele alatt szereplő beküldő, a ki 5026 kg.-ot küldött be; abból kapott 4731 kg. plombozott herét vagyis a beküldött mennyiségnek 94%-át. A nyers here ára volt 37 frt; kapott volna tehát nyers heréjéért 1859 frt 62 krt. Tisztítási költsége volt 125 frt 67 kr. Kaphatott pedig plombozott magjáért $47.31 \times 51 = 2412$ frt 81 krt; ebből levonandó a tisztítási költség: 125 frt 67., marad tehát 2287 frt 14 kr.; tehát 427 frt 52 krral többet, mint a nyers heréért.

A fenti képlet szerint kiszámítva, az arankamentesített here 41 frt 90 krnyi árt tétel fel, hogy arankamentesítés jövedelmező legyen t. i.

$$x = \frac{n + y}{p} \quad (\text{miután } z = 0). \quad n = q;$$

$$a = 50.26 \times 37;$$

$$y = 50.26 \times 2.50;$$

$$p = 47.31;$$

$$x = 41.9.$$

Miután a plombozott mag ez évi átlagára 51 frt volt, azért ezen mag arankamentesítése haszonnal járt.

Ha ilyenformán tovább számítunk, azt látjuk, hogy a 2-ik számú tételnél

$$x = \frac{n + y}{p} = \frac{(5.25 \times 37) + (5.25 \times 2.50)}{4.64} = 44.$$

A plombozott magjáért tehát legalább 44 frtot kell kapnia, hogy rá ne fizessen: A 3. tételnél az elérendő ár minimuma 44 frt, a 4-iknél

46 frt, az 5-iknél 49 frt és a 6-iknél 50 frt. Ezeknél tehát haszonnal járt az arankamentesítés, de a 7-ik tétel már 53 frtnyi árt tétel fel; tehát ez és az utána következő felek mind már ráfizettek az arankamentesítésre.

Az 1897-iki termés arankamentesítése tehát azon esetekben járt jövedelemfokozással, a hol a plombozott mag mennyisége a nyers áru 94—78%-át (1—6. tételek) tette ki, míg a 7 $\frac{1}{2}$ %-nál (7. tétel) már ráfizetéssel járt.

Az 1898-iki termés arankamentesítése az 1—5. tételeknél mutatott kedvező eredményt, amennyiben az 1. tétel 53 frt árt tétel fel a plombozott hereért, az évi átlag pedig 62.5 frt volt. Az 5. tétel 61 frtot, de a 6. tétel már 65 frtot tétel fel, tehát itt kezdődik már a kedvezőtlen eredmény. Ezen tételek kiszámításánál az aprószemű here árát a nyers áru felényi áraban számítottam, hogy helyes-e, nem tudom, mert néha a nyersáru árát majdnem megközelítő árt is kapott már a termelő a kirostált aprószemű magjáért; például 1901-iki termésből 45 frtot adtak ilyen áruért, holott a nyers lóhere ára is alig érte el az 50 frtot.

Az 1899. termés arankamentesítése csak a következő 4 tételnél volt kedvező:

Sorszám	A b e k ü l d ő		Beküldött nettósúly		Plombozott
	n e v e	lakóhelye	kg.	kg. %	
1	Flórián János . . .	Apanagyfalu . . .	692	676 97 68	
2	Tölgyes Mózes . . .	Piski	201	187 91 66	
3	Babos és Társa . . .	Kolozsvár	71	65 91 54	
4	Tauffer F. utóda . . .	„	364	313 85 98	
5	Bardócz Ferenc . . .	Torda	125	100 80 00	

amennyiben az 63 frtnyi, a 4-ik 72 frtnyi árt tétel fel a plombozott herénél, ellenben az 5. tétel már 78 frtnyt, holott az az évi átlagára a plombozott herének 76.5 frt volt. Az 1900-ik évi termés értékesítésének körülményei nagyon rendellenesek voltak, a mi abból látszik, hogy az árak ingadozása igen szélsőséges volt, de főleg a plombozott és nyers here árának viszonyából. A plombozott here értékemelkedése rendellenesen csekély volt, mert míg az az előző 3 évben

T Á R C A.

Gabona.

A gabonanövények épp úgy, mint a többi növényfélések s az állatvilág kiválóbb példányai, a természet alkotó kezéből kikérülve, a lehető legnagyobb rendben terjednek el a föld területén. Minden vidék más és más növénynek ad otthont, a melyben ő bővelkedik, azt a tőle távol eső vidékek nélkülözik és csak az emberiség folytonos terjedésével különösen a népvándorlás idején érik el, a lehető legszélesebb határokat. A legáldásosabb növények után az ember születése idején azonnal kinyújtja kezét és élvezzi gyümölcsét, Ezen áldott termények ősi hazája, az idők távolán keresztül alig található meg, annyival is inkább, mert az őskori népek ezen növényeket isteneik különös kegyelmi ajándékának tekintették s így azokat a tulvilági édenből származónak nézték.

Közismert dolog, hogy Amerika felfedezésekor mily hasznos kultúrnövényekkel gaz-

dagodott Európa, arról azonban jóformán csak a hitrege szól, hogy a kenyérnövények hogyan terjedtek el: „Az istenek leszállottak a földre, hogy e kincsekkel a kiválasztott népet megajándékozzák . . .” Indiában Bráma, Egyiptomban Isis Görögországban Demeter, Rómában Ceres hozza a gabonát az embereinek és tanítja annak művelésére.

Régi időben az istenek dolgoztak az emberekért. A legcsodálatosabb isten a természet! Az embernek csak ki kell nyújtania kezét, hogy élvezze az életet. Csakis nagy elszaporodása teremti meg a küzdelmet és szaporítja a munkát, itt világlik ki a természeti erő nagyobb bölcsessége. Minél nagyobb lesz a küzdelem, annál jobban tökéletesedik az ember. Bölcsőjében mindegyre csökkenti az erélyt, elpuhulttá teszi és mihelyest sorscsapás éri, elveszti a lába alól a talajt és keresi a nagy világon azt a helyet, a hol tovább is gondtalanul lehetne élni, de meddig? Csakis addig, míg azt más el nem foglalta előtte . . . Mihelyest be van töltve a föld, azonnal fel kell vennie mindenkinek a küzdelmet, a ki

rajta élni akar. Ezen küzdelem hozza létre a polgárisodást, helyén kell maradnia s minden erejéből azon kell lennie, hogy minden szükségletét otthon fedezhesse, hogy munkáját megkönnyítse s hogy a hazájává vált földet minél lakhatóbbá és gazdagabbá tegye. Ez lőn az emberiség fokozatos terjedésével az irányadó: a rendszeres lakhelyekkel bíró földmivelő törzsek értelmesebbekké és miveltebbekké válnak a szabad természet ölen csapongó és nomád életet élő vadász és pásztor-népeknél. S habár a fegyverforgatástól már-már elszokott földmivelő népet a harcedzett nomád törzsek sokszor legyőzték is, kényelmes otthonukat elfoglalva és megszerelve, csakhamar azon vették észre magukat, hogy a legyőzöttek tulajdonképpen ők lettek, mert a mint a történelem mondja: „habár a pásztor-népek s vadásztörzsek testi erejük s ügyességük által a rendes lakhelyekkel bíró földmivelő népek felett győzelmeskedtek is, mégis kénytelenek voltak magukat a legyőzöttek értelmiségének alávetni, mert az ő tudásuk nélkül tovább már nem boldogulhattak volna...”

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

27—37% között volt, addig 1900/1901-ben csak 3·17% ot tett ki.

Nem csoda tehát, ha ebben az esztendőben az arankamentesítés egyáltalában nem járt haszonnal. A legkedvezőbb tétel az 1. számú, a hol a nyers here 97·15%-a lett leölmözve, 67 frtnyi árt tétel fel a plombozott herénél, de a valóságban az átlagos ár csak 65 frt volt. A 2-ik tétel már 71 frtot tétel fel és így tovább. Tehát az összes tételek veszteséget jelentenek.

Az 1900-iki eredményt figyelembe véve, az 1. számú tétel 8%-nyi értékemelkedést tétel fel az arankamentesítés jövedelmezőségére; a 2. tétel 14%-nyit; a 4-ik tétel 25%-nyit; az 5-ik tétel már 26%-nyi értékemelkedést tétel fel, tehát többet, mint a mennyit az utolsó 4 év középátlaga kitesz.

Egybevetve ezen számításokat, kitűnik, hogy míg a középátlagos számítás szerint az 1900-ik évi termés egyáltalában nem volt haszonnal arankamentesíthető, még abban az esetben sem, a hol a plombozott mag a nyers-áru 97%-át tette; az 1899-iki termés arankamentesítése 97—85% plombozható mag mellett jövedelmes volt, de 80%-nál már nem volt jövedelmező; az 1898-iki termés 88—70% mellett is még jövedelmező volt, a ráfizetés csak 67%-nál kezdődött és az 1897-iki termés 94—78%-a mellett volt haszonnal arankamentesíthető, a veszteség pedig 74%-nál kezdődött.

Ha figyelembe vesszük, hogy az utolsó 6 évi átlagban a plombozható mag a nyers-árunak csak 64—98%-át teszi, akkor kitűnik, hogy az arankamentesítés művelete többnyire áldozattal, ráfizetéssel jár és hogy az csak ritka esetben téríti meg a költségeket és a fáradságot.

A jelenlegi viszonyok mellett tehát bajos spekulációból arankamentesíteni.

Az elvetendő vetőmag arankamentesítése természetesen kivonandó ezen következtetések és számítások alól, mert a megbízható arankamentes vetőmag nyereséért nem szabad semmiféle áldozattól sem visszariadni.

Mindenesetre azonban megdöbbenő az arankamentesítés kedvezőtlen eredménye. S ha kérjük, hogy a kereskedő, a ki az aranka-

mentesítésre rá van utalva, hogyan tud mind-annak dacára boldogulni? Ugy arra az a felelet, hogy őt egyrészt a külföldre való export menti meg, a mely könnyebb feltételek mellett lebonyolítható, mint a hazai forgalmazás; másrészt egyes magkereskedő cégek hirnévök és nimbusok révén nagyobb árakat is tudnak elérni a plombozott magga, mint a milyeneket számításom alapjául vettem, a melyekhez azonban ragaszkodnom kellett, miután ezek a mi vidékünkön a ténylegesen elért árak voltak. Továbbá nagy lévén a készletök, a plombozáshoz az olyan lóheretételeket választják ki, melyek könnyebben arankamentesíthetők. Ezek sokszor nem olyan szépek, hogy külföldön kapósak lennének, az ólomzár azonban sokat segít minőségükön. A nehezen arankamentesíthető tételeket külföldre szállítják, mert ott némi arankatartalom mellett még elcsúsznak. Onnan van, hogy sok erdélyi lóheremagkereskedő csak akkor plomboztat, ha már a külföldi export megszűnt és lóheréjét kénytelen a hazai detailpiacra vinni.

Fenti számításaim azonban csak nagy általánosságban hirnák érvénynyel, mert az arankamentesítés jövedelmezőségét lényegesen befolyásolhatják a piaci konjunkturák. Az árak úgy alakulhatnak, hogy még a kedvezőtlen rostálási eredmény mellett is kifizeti magát az arankamentesítés. Például az évad elején a nyers here ára közepes lehet s az évad előhaladásával tetemesen emelkedik a plombozott here ára, úgy, hogy a *termelő mégis jobban jár, ha plombozva adja el heréjét*. Az eredmény mindig attól függ, hogy mikor, milyen viszonyok mellett adja el az illető heréjét. Ezért tehát a középátlagok alapján történt számításaim esetleg nem minden tekintetben helytállóak. Ha a gazda a kedvezőbb áralakulást használta fel lóheréje értékesítésére, akkor a kiszámítottnál kedvezőbb eredményt érhetett el, viszont, ha ezt elmulasztotta és az árak kedvezőtlen fordulata idején adott tul a magján, akkor az átlagon alul maradt.

Különbö van eset arra, hogy a gazda áldozat árán is kénytelen az arankamentesítésbe bele menni, különben a nyakán marad a lóheréje. Az erdélyi gazdasági egylet here-

magtisztító raktárának főhivatása különben nem is az, hogy a kereskedők spekulációját szolgálja, hanem hogy a gazdák vetőmagjukat arankamentesíthessék.

Fenti számításaim eredményeként tehát a következő tételeket állíthatom föl:

1. *hogy az arankamentes, plombozott lóheremag ára nincs még arányban az arankás mag árával.*

Ha megkívánjuk a teljes és megbízható arankamentességet, akkor azt jobban kell bonifikálni, mint a hogyan az eddig történt.

2. Törekedni kell a *természettől fogva arankamentes mag előállítására*. Ezt pedig csak úgy tehetjük, hogy ha egyrészt csakis teljesen arankamentes magot vetünk el és ha a mutatkozó arankát a mezőn a legnagyobb rigorozitással kiirtjuk.

3. Ezen cél elérése végett nagyon kívánatos lenne, hogy a mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t. c. 51. §-át, az aranka irtása szempontjából, szigorúan végrehajtanák, a mi eddig — sajnos — nem történt meg.

4. Üdvös volna továbbá az arankamentes lóheremag termesztésére jutalomdíjakat kitűzni. Akár a földmívelésügyi kormány, akár a különböző egyesületek vagy törvényhatóságok jutalomdíjakat tűzhetnének ki teljesen arankamentes lóheremag termesztésére. Ezáltal a gazdákat arra lehetne serkenteni, hogy nagyobb gondal irtanák a mezőn az arankát és az arankamentes lóheremag termesztése inkább kereszttül törne, mint a jelenlegi viszonyok mellett.

5. Nagyon szigorúan üldözni kell az arankás magnak forgalombahozatalát az 1894. XII. és az 1895. XLVI. t. c. cikkek lelkiismeretes végrehajtása által.

6. Végül figyelembe veendő még az a körülmény is, hogy míg egyrészt az arankamentesítő gépek technikája szépen halad a tökéletesbülés útján, addig ezzel szemben nagy veszedelem rejlik az amerikai származású arankának nálunk való meghonosodásában. Mai nap már igen sok vidéken elhatalmasodott az amerikai eredetű *fürtös* vagy *illatos aranka* (*Cuscuta racemosa*), melynek magja jóval nagyobb a mi honos arankánkénál s ezért sokkal nehezebben kiválasztható

Az emberiség történetében elvitathatatlan szerepe van a földmívelésnek. A földmívelés általánossága hozta be a nyugalmas életet. A békés életre térített vándornépeknél fejlődhetett csak a műveltség.

A földmívelő nép az ország ereje! A hol nem kell a földmívelő, a hol maga a természeti erő helyettesíti még manap is, ott csak máttól holnapig tart a jólét és a gondtalan élet: a déli szigettenger lakosa időről-időre kíváncsian furkálja a kenyérfa törzsét, hogy vajjon érett-e már annak a bele . . . Ha életében tíz kenyérfát ültetett, úgy bőven teljesítette kötelességét, akár csak nálunk az a földmívelő, ki egész életén át szántott, vetett. Még könnyebb a kenyérszerzés ott, a hol az isteni „szágó“ az erdőben vadon terem: „Mikor a fa bele meg érik, a törzset levágják, belét kikaparják, vízzel keverve megszűrik, mi által kész szágó-liszté válik . . . egy-egy fa 200—400 kilogram lisztet is szolgáltat, itt tehát erdőn vágják a keyeret, akárcsak nálunk a tűzfát.“

Csak egy pillantást kell vetnünk ezen

gondtalan élet ölére és népének elmaradt lelkivilágára s azonnal szemünkbe ötlük azon óriási különbség, mely köztük és köztünk van, kik csak rendszeres földmívelés útján tudjuk biztosítani a mindennapi kenyérünket.

Legkedveltebb és legnevezetesebb gabnámunk ugyanazon áldott földből származik, mely a monda és a legújabb tudományos kutatások alapján is az emberi nem bölcsője volt. A középzásiai fensikokról, hol a tél és nyár, eső és napfény enyhébb váltakozásai a növényzetre kedvezőbbek, mint a mi durvább éghajlatunk. Nálunk emberi ápolás nélkül a buza nem volna képes tenyészni, gondos trágyázás, szántás nélkül a legerősebb buzafajok is kipusztulnának.

Tekintsünk Egyiptom felé, hol a földmívelés oly régóta virágzott. Istenük: Osiris találta fel az ekét! A földmívelés Egyiptomból terjedt Phoeniába, a kereskedő Phoenciaiak pedig terjesztették tovább, tőlük tanulták el a görögök is s ezen a révén jutott mind tovább és tovább.

Már 2800 évvel Krisztus előtt ismeretes

volt a buza Egyiptomban és Chinában. Az egyiptomi mumia-sirokban talált buzamagvak a mi mostani buzánkhoz igen hasonlóak; állítólag egy esetben még sikerült is ezeket kicsiráztatni, úgy, hogy a magvakból egy köből buza termett. Pompejiben talált buzamagvak is kitűnő tájékozást nyújtanak a régi időben művelt buzafajok felől. Az előbbieket megfelelnek a mi buzánkknak, míg az utóbbiak sokkal kisebbek, apróbb szeműek, melyeket Svájc nyugati részeiben néhol még most is termesztnek.

Már Herodot szól a Nil vidékén üzött buzatenyésztésről, de az ő adatai nem felelnek meg mindig a tényleges viszonyoknak; szerinte a régi egyiptomiak a buzamagvakat szántatlan és kapálatlan földbe szórták és a sertéseket bocsátották rájuk. De nagyon kétséges, Egyiptomnak még legmocsarasabb vidékén is üzhették-e ezt a tenyésztési módot. Egyiptomi szobron talált képek két ökör által vont ekét mutatnak, mely után a vető ember megy, a ki tele marokkal szórja a magot. E mögött látható egy másik ember egy

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **mütrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand Ipar Részvénytársaságnál

Központi Irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérézősködések intézendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

a lóheremagból. Ezért hovatovább a rostálás és arankamentesítés még sokkal nagyobb veszteségeket fog okozni, mint eddig és a jövőben a rostálások eredménye még kedvezőtlenebb lesz, mint a milyen az ma.

Veteménymagvak termesztése.

Irta: Kodolányi Árpád főkertész.

Dacára annak, hogy mivelés alatt lévő növényeink közül alig van olyan növény, melynek magváért annyi értéket lehetne nyerni, mint a veteménymagvakért, mégis oly jelenséggel találkozunk ezen a téren, hogy a veteménymag termelést nem látjuk annyira felkarolva, amint az megérdemelné, sőt azt mondhatjuk, hogy hazai szükségletünk nagy részét is külföldről kapjuk és így ezzel is a külföldnek adózunk akkor, a midőn itteni viszonyaink megengedik sok tekintetben, hogy a magvakat magunk előállíthassuk. Mert számos olyan veteménymag van, melynek a termelése éppen oly jól sikerül nálunk, mint ott, hol a magtermesztésnek hazája van, t. i. Németországban.

Hazánkban vannak ugyan vidékek, hol a magtermelést elég szép sikerrel űzik, így Csurgó és Balinka szorgalmas lakosai a káposztamagtermelésből nagy jövedelemre tesznek szert, rőt meg más vidékek is vannak, hol magtermesztéssel szintén foglalkoznak, azonban ez oly elenyészően csekély, hogy azt megemlíteni nem érdemes.

Mellesleg konyhakertészetet űző termelőink is foglalkoznak magtermesztéssel, sőt olnkor a szükségletet maguk termelik, azonban azt jövedelemnyerés, eladás szempontjából nem folytatják. Ujabbán nálunk néhány állami kertészeti telepen bevezették a magtermelést is, de magánosoknál vagy uradalmak kertészeteiben, dacára annak, hogy ott alkalmas helylyel és szakértelemmel rendelkeznek, nem foglalkoznak vele, mert ezen termelési ág jövedelmezőségével nincsenek tisztában és nem méltatják arra, hogy jövedelmeiket eképpen is fokozzák.

A magtermelésnél nagy fontossággal bír a talaj, mivel a kerti veteményeknek nagyrésze csakis erőteljes, jó talajon diszlik. A friss és bő trágyával ellátott talajról azonban ezt

nem mondhatjuk, mert az éppen a levélképződést segíti elő a mag rovására, különösen tapasztalhatjuk azt olyan talajon, hol a hüvelyesek a bab, borsó, továbbá a kerekrepamag termesztésével foglalkoznak, hol is a kövér-talajon termelt mag már néhány generáció után elveszti előbbi tulajdonait, főképpen a maghozam mennyiségében nagyon vissza esik.

A magtermesztés oly vidékeken jár általában kielégítő sikerrel, hol a vidék éghajlata eléggé enyhe, különösen tavasszal; az ősztartós, a nyár nem túlságosan száraz, ezen körülmény p. o. a keresztvirágzatúakra, a káposztaféléknél hátrányos befolyással bír. A termelő helynél nem csekély körülmény az sem, hogy az az éjszakai szelektől védett legyen és némileg a forró napsütéstől is legyen védelme.

Nem kevésbé fontos dolognak tartom azt is, hogy a talaj gyommentes legyen, mert a gyomos talaj sok költséget igényel a termesztőtől, másrészt a mag éréstét hátráltatja.

Lássuk tehát, hogy a magtermelő mire terjeszti ki figyelmét: a veteménymagvak termesztésénél igen nagy fontossággal bír a selekció, vagyis kiválasztás. A magtermelésre kiválasztott növényeknél előtűnik értékes sajátosságok megörökítését is kitűzzük, ha ugyanis egy bizonyos fajnál egyes példányok szembe-tűnőleg korábban fejlődnek, ezeket célszerű felhasználni megnyerésre és ha az utánuk nyert növénypéldányoknál a sajátosság továbbfejlesztésére ügyelünk, úgy az ismét legkorábban érő példányokról igyekezzünk magot szerezni; néhány generáció után célunkat képesek vagyunk elérni és ilyen koránfejlő és érő változatra tehetünk szert, a minőt azelőttiek között egyáltalában nem találtunk. Így néhány évi gondos kiválasztással valamely fajból korán érő változatra tehetünk szert, épp úgy más tulajdonságokra is, mint pl. szín-, íz-, alak- és nagyságra is.

A magtermelőknél tehát mint láthatjuk, igen szép feladatuk lehet mellesleg, a midőn nem csak sablonosan végzik a magtermelési eljárásokat, hanem a kiválasztások által újabb és jobb válfajokat állítanak elő, a mely annyi- val is inkább szükséges, mert a konyhakertészetnél a fogyasztók ízlése, e tekintetben sok-

kapával vagy egy-két ló által vont henger, mely a vetemény befedésére szolgál Az Ó-tesztamentum is sokat foglalkozik a búzával. Az izraelitákat a buzakereskedés hozta első érintkezésbe az egyiptomiakkal. Tudvalevőleg Salamon sok gabonát szállított Hiram király számára. Az aratás módjai felől a Ruth könyvében olvashatunk részletes leírásokat. Ha tovább kutatunk a földmivelés történetében Mesopotamia az Eufrates és Tigris köze az a hely, hol biztos nyomokra akadunk. Babyloniában, hol a buzaföldeket csatornázások által öntözik, Herodot szerint oly buján nőtt a buza, hogy ennek levelei közel négy ujnyi szélesek, magvai pedig oly nagyok voltak, mint egy olajbogyó. Ha nem adunk is hitelt ezen nagy szavaknak, annyit mindenesetre el kell ismernünk, hogy Babyloniában a búzát nagy gondal művelték.

Róma hamar felfogta a földmivelés fontosságát, látjuk ezt legelőször Ceres cultusában: a gabona első zsengeje Istenhez méltó áldozat! De nem csak a vallás történetben jut fontos szerep a kenyérnek és a gabonának.

Cézár idejében a rómaideki buzatenyésztés sokat hanyatlott az által, hogy a provinciák kénytelenek voltak bizonyos mennyiségű búzát szállítani évenként a fővárosba. Ez által a gabona ára rendkívül leszállt, úgy hogy a római gazdálkodó nem volt képes a provincia-beli privilegizált termékekkel versenyezni. Mig nem Augustus császár belátta, hogy ezen buzaajándékok mennyire ártanak.

Julius Caesar úgy nyerte el a nép kegyét, hogy 300.000 embernek juttatott gabonát.

Augustus császár behozta a „tessera amondriát“ ilyen táblák előmutatója egész

évre kapott gabonát, Rómában nemsokára vagy 200.000 ember jutott ily táblácskák birtokába. Ekként jut szerepe a gabonának a politikába, ez uralkodik a nép felett és csak a kielégített szükség tartja féken a „plebsét“. A nép „panem et circensest“ kíván! Elsősorban tehát gabonát! Eleget kellett tenni a plebs óhajának s ezért a classis Alexandrina Egyptomtól, a classis Africana Numidiából szállította az óriási gabonamennyiséget!

A rómaiak tenyésztéséről különösen Caracala és Plinius irtak. Plinius azt mondja, hogy az itáliai búzával semmiféle külföldi faj nem versenyezhet fehérségben és súlyban. Az ő idejében kezdtek főleg Thrakiából és Alpes vidéki országokból búzát szállítani Rómába. A legjobb külföldi búzát szolgáltatatta Boetia, azután Szicília és Africa, mindezek azonban Plinius szerint Itáliának csupán felföldi részein termelt búzával hasonlíthatók össze.

A régi germánok szintén ismerték és művelték a búzát említi. Ezt Plinius, valamint Tacitus is. Franciaországban a középkorban lett a buzatenyésztés általánossá, valamint a déli és nyugati Németországban is, nálunk a kereszténység behozatalával terjedt el az egész országban. Németország sokat köszön Nagy Károlynak, ki alattvalóinak roppant erdőt adományozott, hogy azt azok termékeny földde varázsolják. Így keletkeztek falvak, városok, így keletkezett a társadalom... s a kereskedői szellem. Nálunk, mint azt a történetírók bizonyítják, már a régi Pannoniában divott a földmivelés. Sokat köszönünk Galerius császárnak, ki erdő rengetegeket irtatott ki s a Balaton lecsapolását kezdeményezte.

Krenedits Ferenc.

szor igen sokat kíván. Azonban ezt a túlságig ne fohozzuk, sőt ujdonságok előállítását ne forszirozzuk, mert dacára, hogy ujdonságokra is van szükség, ne tartsuk azt előbbrevalónak, mert ha a magtermelés alapszabályát betartjuk, a jó és ismert fajokat sikeresen előtudják állítani, akkor már nagyon sokat értünk el ezen a téren.

A konyhakerti növények 1—2 évesek, a szerint, amint magvaikat elvetésük ugyanazon évében, vagy pedig a következőkben hozták meg. Az éves zöldségféléknél a magnak való példányokat melléjük dugott vesszők, vagy karókkal jegyezzük meg, a melyekhez a virág vagy magszárakat is hozzá kötjük.

A kétéves zöldségek, u. m. káposzta, répa, zeller, cékla, hagyma, pasztinák, téli retek, kerek karórépa, kel-, karaláb-, carfiol példányai felszedésük után lesznek kiválókatva, mely alkalommal a legépebb, teljesen kifejlődött szép példányokat válogatjuk ki, különösen ügyelünk arra, hogy a télire való eltevés a legnagyobb gondal történjen; nehogy a fagy által szenvedjenek, vagy rothadásnak induljanak, mert különben magtermelésre alkalmatlanná lesznek. A kétéves konyhakerti növényeknek magról való termelése, mint láthatjuk, annyival nehezebb, mert a magnövények átteleltetése több gondot igényel, és az eltartás meg van nehezítve, míg ellenkezőleg annál könnyebb az 1 éves növényeké, a melyek a következők: laboda vagy spenót, sóska, dinnye ugorka, tök, paradicsom, paszuly, borsó vetési helyén marad; azonban, hogy a mag tökéletesen kifejlődjék, a vetést a rendes sűrűségtől eltérve, ritkábban tesszük és sorokban szemelőtt tartván azt, hogy a talaj porhanyításával a magvak rendes és szebb fejlődését előmozditsuk.

A salátát, endiviát, paradicsomot, paprikát magágyakból plántáljuk ki, igyekezzünk arra, hogy a magnövényeknek szánt plánták egészséges növények legyenek.

Vannak továbbá más zöldségfélék, a melyek a szabadban áttelelnek, anélkül, hogy a fagy azoknak árthatna; ilyen a petrezselyem, paszternák, pór, scorzónéra vagy fekete gyökér, ezeket vetési helyükön is hagyhatjuk, de hidegek alkalmával takarókkal elláthatjuk, esetleg az átteleltetésre elrakott készletből az egészséges példányokat kiválasztva, tavasszal enyhébb idők beálltával kiültetjük, a kiültetést a legnagyobb figyelemmel akként végezzük, nehogy a gyökér megsérüljön. Jó az, ha a kiültetést borult időben végezzük. Ha gyengébb fagyok következnek, szalmával vagy takaróval védekezünk.

A magtermelésnél a magnövények kiválasztása után meg kell említenem a faj tisztaság fentartását is, mi igen fontos dolog és mindenképpel elsőbbséget érdemel.

A faj tisztaságot aképpen tartjuk fel, ha ugyanazon növényekből, melyek különben közel rokonságban vannak, egy ugyanazon területen magot nem termelünk, mert a rokonságtól, vagy ugyanazon fajtanak a változatai egymás virágzatát kölcsönösen megtermékenyítik és korszok származnak.

Ily elkorszokosodásra különösen nagy hajlammal bír, a dinnye, tök, ugorka, a hüvelyes növények közül a borsó és bab.

Tapasztalat szerint a következő növényeket közel nem célszerű magoztatni:

1. Káposzta, retek kerek és karórépa.
2. Petrezselyem, sárgarépa, zeller, paszternák.
3. Fejes, kötöző és endivia saláta.
4. Sárgadinnye, ugorka.
5. Görögdinnye, tök.

Különösen rossz eredményt adnak az egymásközötti korszokosodás után;

1. Fejes káposzta, kelkáposzta, karaláb.
3. Broccoli és carfiol.
4. Leveles- és kelkáposzta.

A következő növényeket, melyek egymással rokonságban nincsenek, egymást nem is termékenyíthetik meg, egy táblán is magoztathatjuk.

Igy pl. a petrezselyem, saláta, káposzta, spenót, borsó, articsóka; zeller, kel, endiviá, hagyma, kardy, pozdor, spenót; carfiol, pasztinák, vörös cékla; murok, retek, katáng, pozdor, spenót; carfiol, pasztinák, vörös cékla, hagyma, paszuly, tök, de mindegyik csak egyes faj, válfaj vagy változányban.

(Befejező közlemény következik)

Dánia tojáskivitele.

(Báró Malcomes Feromos, miniszteri tanácsos, a m. kir. földművelésügyi miniszter berlini szak tudósítójának jelentése.)

(Befejező közlemény.)

Ulrik Viggó bérlő, Dánia egyik legnagyobb baromfi tenyésztője ugyanis azt állítja, hogy célszerűen üzött baromfi tenyésztés Dániában annyira jövedelmező, miként valamennyi haszonállat közül a tyúk értékesíti leggyazdaságosabban a reá fordított takarmányt, úgy, hogy némely egy tyúk után evenként 6—7 korona tiszta jövedelmet ér el.

Nyolc év óta ez időszerint 600 darab tyúkkal üzött és a tojás értékesítésére alapított saját tenyészetében — az első év kivételével, mely darabonként csak 1-97 K. tiszta jövedelmet adott — minden tyúk 2-34—2-37 korona tiszta hasznat eredményezett évenként, mi 600 tyúk után tehát évi 1400—1500 korona tiszta jövedelemnek felel meg.

Hogy ezen hasznok a bevételek és kiadások alakulásából miként keletkezett közlönyében közzétett 1897. évi következő számadásának főbb adataiból tűnik ki: (L. táblázat.)

B e v é t e l

1897. év	Tojás értékesítéséből						Baromfi értékesítéséből				Összesen
	eladás		saját háztartásban		együtt		csirke		tyúk		
	font	kor.	font	kor.	font	kor.	drb	kor.	db	kor.	
Január . . .	130 1/2	72-90	32	17-90	162 1/2	90-80	—	—	5	5-00	95-80
Február . . .	212	91-11	33	14-00	245	105-11	—	—	—	—	105-11
Március . . .	530 1/2	182-21	65	21-35	595 1/2	203-56	—	—	—	—	203-56
Április . . .	500 1/4	161-70	53	16-80	553 1/4	178-50	—	—	—	—	178-50
Május . . .	498 1/4	159-44	75	22-07	573 1/4	181-51	2	1-60	48	64-80	247-91
Június . . .	337 1/2	108-00	59	17-25	396 1/2	125-25	92	66-65	—	—	191-30
Július . . .	362	127-78	77	21-60	439	149-38	55	27-50	—	—	176-88
Augusztus . . .	249	96-55	60 1/2	20-65	309 1/2	117-20	55	27-50	6	6-00	150-70
Szeptember . . .	262 3/4	124-04	16	6-50	278 3/4	130-54	39	19-50	5	5-00	155-04
Október . . .	243	121-12	15	5-54	258	126-66	—	—	14	12-20	138-86
November . . .	137	85-76	30	15-25	167	101-01	10	4-00	10	10-00	116-01
December . . .	205 1/4	128-25	21	9-95	226 1/4	137-20	—	—	10	10-00	147-20
Összesen	3668 1/2	1458-86	536 1/2	187-86	4205	1646-72	253	147-15	98	113-00	1906-87

Az évi mérleg ennél fogva:
Bevétel . . . . . 1906 korona 87 óre
Kiadás . . . . . 1250 „ 68 „
Marad nyereség: 656 korona 19 óre.

A baromfi állomány volt:
1897. évi január hó 1-én . . . 407 darab
1898. „ „ „ 1-én . . . 647 „
a szaporodás: 240 darab
1-25 koronával számítva = 300 korona — óre.
Összes tiszta jövedelem 954 korona 19 óre.

Ezt a jövedelmet az év kezdetén volt állományra, vagyis 407 darabra felosztva, esik minden egyes darab után 2-35 korona haszon.

A tojástermelés összesen 38,811 darabot tesz ki, s ennek értékesítése szolgáltatja jóformán az egész jövedelmet.

Az ismertett baromfitenyésztés céljára egy sodronyhálóval bekerített terjedelmes csorjés terület van felhasználva, melyen 125 méter távolságra egymástól egy-egy 30² alap területtel bíró tyúkról van 150 darab baromfi számára elhelyezve. Minden egyes ólhoz a déli oldalán nyitott, sásból készült és fedett szélfogó csatlakozik, mely a baromfinak nappal oltalmat nyújt rossz időjárás ellen.

Dánia viszonyainak legmegfelelőbb, a köztenyésztésre legalkalmasab baromfifajta eddig még kijelölve sincsen és a vélemények o tekintetben még eltérők. Kísérőök főleg tiszta-

vérű olaszokkal valamint egyrészt Plymouth Rocks, másrészt Wyandotte keresztezéssel folynak.

Ulrik a múlt évben dán erdészeti egyesületben a tojástermelésről és a baromfitenyésztésnek az erdőgazdaságról való kapcsolatáról tartott előadásában — a kopenhágai német gazdasági szaktudósító jelentése szerint — érdekes és figyelemre méltó eredeti eszmét fejteget.

Meg van ugyanis győződve arról, a baromfi életfeleire az erdő a legkedvezőbb hely: ez nyújtja a legtermészetesebb oltalmat az időjárás viszontagságai ellen és a táplálkozásukra a szükséges eledel tetemes részét ingyen s habár a baromfitartásnak az erdőgazdasággal való egyesítéséről nagyobb szabású tapasztalatok még nem állanak rendelkezésre, a kisebb erdőbirtokosoknak mégis a lenyomatékosabban azt ajánlja az erdejüknek üzemterületeit, a beültetés utáni tíz év alatt, használják fel a baromfitenyésztés céljaira.

Számítása szerint 4-6 hektár területen egy ól 75 darab baromfival lenne elhelyezendő. Ennek megfelelően egy, 230 hektár kiterjedésű, száz éves fordában kezelt erdőbirtokosának évenként öt baromfi ólt 375 darab baromfival kellene beállítania, hogy tíz év alatt az 50 ólból és 3750 darab baromfiból álló rendes állomány elérje.

Ezen állományt négy egyén kezelheti és tyúkonként 2 korona tiszta jövedelmet adhat, úgy hogy a 230 hektár erdő tulajdonosa abból a tíz legfiatalabb üzemosztály javára, évi 7500 korona hasznat húzhat, a mi egy hektár erdőterület után 33 korona mellékjövedelemnek felel meg. A kárt, melyet a baromfi a

dékére: a magyar Alföld számára nem is volna közvetlen értékűek, minden esetre azonban akadnak olyan helyek is, hol a felvetett eszmékből okulás is meríthető.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

A pata ápolása. Már abban az időben, mikor a csikó anyjával jár még, el kell kezdeni a pata ápolását. A tulajdonos, gazdatiszt vagy kocsis minden nap vegye kezébe a kis patát, tisztítsa, vagy tisztítsa meg, még pedig ne szöggel, vagy bármiféle tárgyval, hanem jó patakaparóval. A patát tisztítsuk meg, mielőtt kivezetjük a csikót az istállóból és mossuk is ki naponként egy nedves ronggyal, mihelyt az állat az istállóba visszatér. A kimosás által szabadabbá tesszük a pata pórusait, melyeket a mindenféle tisztatlanság, piszkos betömés és a kellő nedvességet juttatjuk hozzá. Ha így meg van tisztítva a pata, nézzük meg mindjárt azt is, nem szenvedett-e a csikó patája valami kis sérülést, melyen segíthetünk, mielőtt késő lenne s ez által nagyobb sérülésektől eleve megóvjuk. A láb naponkénti fölemelésének meg van az az előnye is, hogy hozzászoktatjuk az állatot ahhoz, hogy a lábát fölhagyja majd emelni akkor, mikor a vasalásra kerül a sor s így megóvjuk attól a rossz bánásmódtól, melyben türelmetlen kocsisok és kovácsok a patkolásoknál résziesíteni szokták a lovat. Az istállóban arra ügyeljünk, hogy mindig bőséges és száraz alom legyen a csikó alatt. Mikor a csikót elválasztják s az szabadon, vagy a karámban futkos, a naponkénti tisztogatáshoz a ráspolylyal való

K i a d á s.

1897. év	Személyi kiadás	Takarmány				Beszerzés és fenntartás	Szállítási költségek	Összesen
		szemes		hus				
		font	kor.	font	kor.			
Január	15	732	31-50	65	7-28	25-63	0-83	80-24
Február	15	770	31-68	30	5-90	13-85	—	66-43
Március	15	1105	43-70	60	5-27	7-46	3-09	75-22
Április	15	1476	63-95	14	4-50	1-48	3-53	88-46
Május	20	1502	70-81	322	20-58	63-70	4-12	179-31
Június	20	1438	58-17	85	6-62	—	4-69	89-78
Július	20	2300	78-13	155	11-32	—	4-09	113-54
Augusztus	20	1450	48-45	312	19-17	1-72	3-29	92-63
Szeptember	20	1900	71-00	7	3-00	0-65	2-99	97-64
Október	20	2270	89-50	7	3-00	—	3-72	116-22
November	20	2115	90-15	5	2-60	—	2-99	115-74
December	20	2505	94-55	5	2-80	15-36	2-79	135-47
Összesen	220	19563	771-89	1067	92-14	129-62	35-73	1250-68

fiatal ültetvényekben tehet, kevésre becsüli, vándorolnak alkalmaztatnak, s ezek helye gyakran változtatik; ellenkezőleg a gaz magvainak és csiréinek, valamint kártékony rovarok és egerek pusztításától és az elhullajtott trágya hatásától előnyt vár a fiatal kulturákra.

De nem csak a lomberdőt, hanem a terméketlen, kopár és silány homok, vagy egyéb gazdaságilag kevésbé hasznosítható területek beerdősítésére létesítet fenyőültetvényeket is alkalmas baromfielőnek tartja. Mely körülmény, bizonyos viszonyok között, némely vidék számára fontos közgazdasági jelentőséggel bírhat; mivel a gazda tőke hiánya képezi az ilyen erdősítések leggyakoribb akadályát, melynél fogva nemcsak hogy a beültetéssel járó tetemes költségeket nem viselheti, hanem az o területek esetleges hitvány kis jövedelmét sem nélkülözheti évtizedekre.

Ha azonban a baromfitartás a fiatal ültetvényeket már az első évtől kezdve jövedelmezővé fogja tenni, ez áthidalhatná ezt az akadályt és az erdősítésre való kedv élesztőre vezetne.

Ezen fejtegetések ugyan Dánia sajátos gazdasági viszonyaira vonatkoznak és azokhoz alkalmazkodnak de alapjukban annyi eredetiséggel és gyakorlatias egyszerűséggel bírnak, hogy szélesebb körben való ismertetésre érdemesek. És bárha baromfitenyésztésük fő vi-

kezelés is járul. Persze a szabadban való futkosásnál a pata önmagától lekopik, de mégis ügyelnünk kell arra, hogy a patakarama behajlása által ne hasadjon be a patafal, ami ha nem is veszélyes éppen, mégis elkerülendő. A ráspoly néhány húzásával eltávolítjuk a fölösleges szarúképződményt és ez által mindjárt kellő formát is adunk a patának s a hibás pataalakulást meg tudjuk akadályozni. Ha kovácsot alkalmazunk erre a célra, semmi esetre se engedjük meg, hogy ennél a munkánál kést vegyen a kezébe, mert ha sokat vágunk le a patából, többet ártunk, mint használunk vele. A ráspoly éppen elég a fölösleges szarú eltávolítására. A kést csak akkor használjuk, mikor a pata talpa tele van fölösleges szarúval, de akkor is csak annyit vegyünk el, a mennyi el van halva, a nyirkot pedig lehetőleg érintetlenül hagyjuk. A kovács, aki esetleg ezt a munkát végzi, ezzel a kezeléssel teljesen megösméri az illető lo patáját s így később, mikor az meg lesz patkolva, a legjobb patkót készítheti majd. A tenyésztő és tulajdonos legfőbb feladata az, hogy a tisztaságra ügyeljen s ha ezt megtette, csikója és saját javára cselekedett. (Deutsche Landwirtschaftliche Presse.)

A burgonyaföld megmunkálásáról. Ha azt akarjuk, hogy a burgonyatermelésből kellő eredményt érjünk el, ügyelni kell, hogy a

megmunkálás ne történjék túlkorán. de arra is, hogy semmiféle munkát a burgonyaföldön ne végezzünk nedves időben. Jó lesz, ha a munkát akkor kezdjük meg, mielőtt a talaj tulságosan megkeményszik, vagy mikor a gaz még nem túltágosan nagy. Elzászban az első munkát rendszeren a borona végzi, mihelyt a növények a felszínen megjelentek. Legjobb ehhez a munkához az olyan fogu borona, mely a talajt jól elaprózza. Kötött, nehéz talaj tökéletes megporhanyításához a borona után jó lesz a hengert is használni. A boronálás után jön a kapálás, ami akkor történik, mikor a talaj elég száraz és a növényzet annyira van már, hogy a sorok jól megkülönböztethetők. Hogy kézi vagy fogatos kapálás történjék-e, azt az üzemberendezés állapítja meg. Kapálás után jön a töltögetés. Ez utóbbi azonban elmaradhat sekély feltalaju könnyű talajon, ha a gumók 10—16 cm. mélyre lettek rakva. A töltögetés ne történjék akkor, mikor a növények még olyan kicsinyek, hogy az elborítás veszélye fenyegeti és abbahagyandók akkor, mikor a hajtások annyira megnöttek, hogy egyes részek földdel lennének boritva, továbbá ne történjék közvetlen a virágzás előtt, vagy közben. A töltögetés a viszonyok szerint kézi kapával vagy ekével történhetik. A töltögető ekék a legajánlatosabbak. (*Landw. Zeitschr. für Elsass-Lothringen.*)

Elővigyázat a buriyatakarmányozásnál. Éppen nem ritka eset az, hogy az állatok erősen csirázott burgonya etetése következtében elpusztulnak. Egy esetben 18 hizósértés betegedett meg mérgezési tünetekben és közülök 6 megdöglött, négy kényszerűségből levágotott, míg a többi idejében alkalmazott hánytató szerekkel még meg volt menthető. Egy másik esetben s egyazon községben sok sertés bélgyladásban betegedett meg kicsirázott és rothadásnak indult burgonya takarmányozása következtében s néhány nap múlva mind el is pusztult. Kicsirázott burgonya káros hatását a *solanin* tartalom okozza. Ez a mérgezőanyag, mely nagy mennyiségben van éretlen és kicsirázott burgonyában, éretten azonban nincs, minden haszonállatnál mérgezést okoz. A burgonya főzése és gőzölése csak akkor csökkenti a *solanin* mérgező hatását, ha előtte minden csirát, még a kicsinyeket is eltávolítottuk. Az a víz, amiben főzték a burgonyát, minden körülmények közt kiöntendő. Csirázott burgonya még tápláló értékéből, különösen a keményítő és kevésbé a fehérnyetartalmából is veszít. (*Molkereicitung.*)

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A magy. kir. földmiv. ügyi miniszter 65,784 - VIII/1. szám alatt a következő fölhívást bocsájta közzé:

„Felhívás eladó csemegezőlő bejelentésére.

Termelőink közül mint többen ültetnek csemegezőlőt, az abból várt nagyobb jövedelmet azonban gyakran nem érik el.

Abból a czélból, hogy a csemegezőlőt venni szándékozók megismerhessék azokat a forrásokat, a honnan csemegezőlőt a termelőktől közvetlenül beszerezhetnek, felhívom a hazai termelőket, hogy várható eladó csemegezőlő-készleteikre vonatkozó adatokat a hátlapban foglalt példyegmentes bejelentő-íven, legkésőbb augusztus hó 20-ig jelentsék be, hogy azokat vidékenként csoportosítva, kimutatastba összefoglalva, közzétehessem.

Ezen felhívás és bejelentő-ív a közönség köznyelme szempontjából az országos magyar gazdasági egyesületnél, (Budapest, Köztelék), az összes vármegyei gazdasági egyesületknél, valamennyi pince- és szőlészeti egyesületnél, az összes vincellériszkolák igazgatóságánál, a szőlészeti és borászati felügyelőknél s a földmiv. ügyi miniszterium szőlészeti osztályában kaphatók s egyszerű levelezőlapon foglalt megkeresésre bárkinek megküldetnek.

A bejelentések a m. kir. földmiv. ügyi miniszterium VIII/1. osztályához címzendők s legkésőbb augusztus 20-ig beküldendők.

Felreértések elkerülése végett megjegyeztetik, hogy a jelen felhívás értelmében *jelentkező termelő szőlőkészleteinek eladása tekintetében semminemű irányban sincs lkötvé, hanem azt szabadon, belátása szerint legjobb módon értékesítheti, viszont a bejelentés megtételéből a bejelentő sem igényt nem formálhat, sem következtetést nem vonhat arra, hogy csemegezőlőtermésének eladását a földmiv. ügyi miniszterium magára vállalja vagy közvetítse.*

Budapest, 1902. július hóban.

Darányi.

A fölhívásban említett bejelentő ív az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatalától is kérhető.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden száma legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Szemle.

A földmiv. ügyi miniszterium most teszi közzé a gazdasági tudósítónak az ország terméséről szóló jelentéseit július végéről. Az aratás immár jóformán az országban bevégeződött, nagy sulya van a most közzétett jelentésnek, a mely szerint a termés átlaga sokkal jobb, mint tavaly volt. Az eddig tartott próbacseplésekben a buza holdanként átlag 7-38 métermázsát adott. Az ország összes várható buzatermése meghaladja a negyvenhárom millió métermázsát; tíz millió métermázsával több mint tavaly volt. A rozs az idén két millió métermázsával, a árpa másfél millió, a zab körülbelül másfél millió métermázsával lett több, mint tavaly. De nemcsak a termés mennyisége nagyobb, hanem a minősége is jelentékenyen jobb, mint tavaly.

Tudósítóink jelentései alapján közölhetjük, hogy orszáorészünkben az ősziek aratása most már mindenütt bevégeződött, a tavasziaké folyik. A termés eredmények jó közepesek, de még sem közelítik meg a termés reményeket. Általában, de különösen a Marosmentén jól áll a tengeri is, a szőlőre hosszú és meleg ősz kellene, mert a nyári meleg késői beköszöntése hátravetette fejlődésében. A komló kissén gyöngén áll.

Szám- és vármegyék szerint a termés kilátásai hazarészünkben a következők:

Buzából: Az országos átlagos 7-38 és azon felüli termés remélhető csupán Brassó vármegyében; 6-7-38 mmázsás termés Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kis- és Nagy-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Szeben és Torda-Aranyos vármegyében; 6 mm-án aluli termés Csik, Szolnok-Doboka és Udvarhely vármegyékben.

Rozsból: 6-82 mm. és ezen felüli termés remélhető Alsó-Fehér és Brassó vármegyékben; 5-6-82 mm. Beszterce-Naszód, Csik, Fogaras, Hunyad, Kis-Küküllő, Szeben, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyékben; 5 métermázsán aluli termés Háromszék vármegyében.

Árpából: 7 métermázsá és részben ezen felüli eredményt igények: Brassó, Kis-Küküllő és Maros-Torda vármegyékben; 6-7 métermázsá termésre van kilátás: Beszterce-Naszód, Csik, Fogaras, Hunyad, Kolozs, Nagy-Küküllő, Szeben és Torda-Aranyos vármegyékben; 6 métermázsán aluli termésre van remény: Alsó-Fehér, Háromszék, Szolnok-Doboka és Udvarhely vármegyékben.

Zabból: 6-80 mmázsá és részben azon felüli termés remélhető: Brassó, Fogaras, Kis-Küküllő, Kolozs és Szeben vármegyékben; 5-6-80 métermázsá termést várnak: Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Csik, Háromszék, Hunyad, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyékben.

Bzony országrészünk a legfőbb terményekben az országos átlagon majdnem mindenütt alul van s egyes vármegyék, mint Szolnok-Doboka, Háromszék és Udvarhely több terménynél az utolsó kategóriában. Az ország egyes vidékeiről csudaterméseket regölnek. Nálunk bizony nem igen vannak ilyen vidékek.

A gazda megtette kötelességét, a Természet ez egyszer megáldotta jótékonyágával az emberi munkát, a bugó, zakatoló cséplőgépek szépen ontják a magot s a gazdaember mégis nyugtalankodik, tépelődik. Mert mi haszna van az ő fáradságának munkájának, a Természet nagylelkiségének, a Föld termőkedvének, mikor mindaz, ami az ő együttes munkájukkal jött létre, valami titokzatos erő közbenjöttével értékben egyre süllyed, árban egyre hanyatlik. Milyen áron lehet majd eladni a termést? Ez forog ma minden gazda agyában, ennek eshetőségeit veti minduntalan papírra. Ezek az eshetőségek pedig ugyancsak megromlottak már. 6 korona 64 f.—6 korona 70 fil. az októberi határidős buza ára a budapesti tőzsdén korona mázsánként. Pedig a gazdák nem özönlik még el a tőzsdét buzájukkal. Ma még biznak abban, hogy a jelenlegi áraknál magosabb is lesz elérhető és azért tartogatják a buzát. Hogy képesek-e tartani addig, amíg megfelelő árak lesznek, az nagyon is kérdéses. Milyen kevés nálunk az a gazda, aki ilyen helyzetben van. Pedig nálunk bizony nem kell a buza most még 6 és fél koronáért, még 6-ért sem igen. Termés, az csak lenne ebben az évben; de lesz-e jövedelem, amiből a nagy adót, az évek hosszú során át fölhalmozódott adósságokat, az elhanyagolt gazdaság fölszerelését, a szükséges munkáskezet meg lehet majd fizetni. Ez a kérdés. Száz és száz gazdára a lét és nemlét kérdése.

Vajon az ez évben az ország több vidékén tartott kongresszusok segíteni fognak-e a gazdák baján és a székely kongresszus előbbre viszi-e majd a székely kigazdák sorsát? Ma még nem tudjuk. Biztató jel, hogy az ország figyelme erre a kongresszusra irányul már most. *Beksics Gusztáv* is „a székely kongresszus előkészítésének alkalmából” érdekes fejtegetésekkel lepte meg az országot. *Beksics* publicista ember, aki magos szempontból, idealizmusa által fölülemelkedve itéli meg a mi sárgolyónknak a bajait, kívánságait. „Azok az eszmék, melyek jelen fejtegetéseim tartalmát képezik, mintegy természetes folyamánya és leszűrődése két évtizedes publicistikai munkásságomnak.” Szükségünk volt és van mindig olyan nemes célok által vezérelt publicistákra, mint a milyen *Beksics*, de azoknak a kérdéseknek helyes megoldásánál, melyek a székely kongresszus tárgyát fogják képezni, nem a publicistikai munkásságban, hanem az életben folytatott munkásságban leszűrődött tapasztalatok kell, hogy döntő súlyúak legyenek. *Beksics* ékes tollal, erős képzelő tehetséggel ragyogó eszméket vetít elénk, melyeket élvezettel olvasunk s melyek gyönyörűséggel töltik el lelkünket, de mindaz, amit ő tanulmányában megirt, alig lehet tárgya a székely kongresszusnak. Mert az a kongresszus — maga *Beksics* mondja, — akkor fog helyesen tenni, „ha a ma és a legközelebbi jövő egészen reális és gyakorlati mezéjén marad” és mert ma legkevésbé érünk rá a szép ködfátyolképekben gyönyörködni. Ez a tanácsa *Beksics* új tanulmányának a mai kérdések mérlegelésével figyelembe vehető egyetlen reális és gyakorlati tanulsága. Nem. Nem az egyetlen. még van, amit ha a kongresszus nem venne figyelembe, megértenők, de amit a kormányzatnak nem szabad figyelmen kívül hagynia s ez az, — amit lapunk hasábjain már több ízben kifejtettünk, hogy: „nem lehet a székelykérdést egészen kikapcsolni Erdély, sőt a magyar nemzeti politika problémájából.” A tuznádi kongresszus a négy székely vármegye helyi érdekeinek szempontjából fog tanácskozni, de a kormányzatnak tevékenységét nem szabad erre a körre korlátoznia, nem különösen akkor, mikor Erdély többi magyarsága még a székelyeknél is rosszabb és veszélyeztetettebb helyzetben van.

— **Értesítés.** Az „Erdélyi Gazdasági Egylet” és az „Erdélyrészi Gazdatiszti Egylet” hivatalos helyiségei, az „Erdélyi Gazda” szerkesztősége és kiadóhivatala, valamint az „E. G. E. Állandó Gazdasági Gépkiallítása” és annak irodája — f. évi szeptember hó 1-től kezdve Kolozsvárt *Petőfi-utca 7. sz.* alatt, a Bölöny-féle házban lesznek.

— **Cselédségélypénztár népies ismertetése.** Abból a célból, hogy a Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztár intézménye a népek minél szélesebb rétegeiben ismeretessé váljék, a földmivelségi miniszter a Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárról szóló 1900: XVI. t. c. és annak kiegészítéséről szóló 1902: XIV. t. c.-ről népies ismertető füzetet adott ki. Ezek a füzetek, amelyek magyar, német, tót, román, szerb és rutén nyelven jelentek meg, tartalmazzák mindazt, a mi alkalmas arra, hogy a gazdasági munkások és cselédek megérthessék az intézmény célját, tudják, mik jogaik, köteleességeik s megismerjék azokat az újabb nagy kedvezményeket, melyeket a tagság esetére az 1901: XIV. t. c. biztosít. A népies ismertetések már eddig is nagy számmal forognak közkezen s az érdeklődőknek, a kik a nagyfontosságú intézményt ismerni és ismertetni óhajtják, több példányban, bármely nyelven, rendelkezésére bocsátják, ha ez iránt szóval vagy írásban a földmivelségi ministerium munkásügyi osztályához fordulnak.

— **Mintajuhászat a havasokon.** Az erdélyi havasvidékek juhászatának föllendítése végett a földmivelségi kormány most egy nagy lépést tett. *Pirkner János* országos állattenyésztési főfelügyelő mostanában Besztercze-Naszód vármegyében, a radnai havasok tájékán tanulmányutat tett abból a célból, hogy hol lehetne ott állami támogatással *mintaszerű rackajuhászatot* létesíteni. Ertesülésünk szerint ennek helyére nézve már megállapodott s a mintajuhászat már a közel jövőben bizonyára meg lesz és kétségkívül nagyon üdvösen fog hatni annak a havasi vidéknek népies juh-tenyésztésére.

— **Épülő állami telepek.** Az állam által telepítési célokra vásárolt birtokokon serényen folynak az építkezések, hogy a jövő év tavaszán a telepeseknek munkás rajait fogadja magába. A *kolozs-karai* telepen ez idő szerint épül 35 ház, a *detreheimi* telepen 50, a *maros-ludasin* 100, a *fehérégyházin* 30 ház épül és 3 átalakított. A részletes felosztási tervezetek is folyamatban vannak. Mire a szép és célszerű házak az 1903. év tavaszán készek lesznek, ezek a telepek nemcsak sok hasznos munkáskezet fognak foglalkoztatni, de nemzetiség-politikailag is eredményesen fognak működni. Jövőre épülni fog még *Maros-Ludason* 40, *Alsó- és Felső Detreheimben* 30 telepes ház.

— **A magyar-erdélyi szarvasmarha külföldön.** Már a moszkvai kiállításon általános föltűnést keltett az a néhány kiállított magyar bika, melyet erdélyi tenyésztők küldöttek ki és most arról értesülünk, hogy több jeles tenyésztőnk újból beakarja mutatni az oroszoknak a mi büszkeségünk, a magyar szarvasmarha több szép példányát. A *rostovi* mezőgazdasági kiállításon következő tenyésztőink fognak részt venni:

Sperker Ferenc, az erdélyi magyar-kultur-fajta egyik leglelkesebb tenyésztője 1 db. 2¹/₂ éves bikával.

Gróf Teleki Arvéd, világszerte híres gu-lyájának 1 db. 2¹/₂ éves bikájával.

Gróf Wass Béla kitűnő tenyésztésének 1 db. ugyanolyan kora bikájával és a

Róm. kath. státus radnóti uradalma 2 db. gyönyörű 4 éves üszövel.

Hiszszük, hogy ez a kiállítás nemcsak újabb diadalt fog szerezni a magyar szarvasmarhatenyésztésnek, de elő is fogja készíteni állatkivitelünket Oroszországra.

— **Báznai sertés a pozsonyi kiállításon.** *Doraer Béla* magy. kir. intéző közelebb Nagy-Küküllővármegyében, Medgyes környékén járt, hogy a pozsonyi kiállításhoz küldendő báznai sertésfajta néhány példányát kijelölje. A kiválasztás sok nehézséggel járt az anyag ki nem elégítő és kevésbé jellegzetes volta miatt, mégis van kilátás rá, hogy ez a speciális erdélyi fajta sertés ott lesz a pozsonyi kiállításon. A báznai sertésről egyébként *Dorner* többek közt a következőket írja a „Köztelek”-ben:

»A kiállítás céljaira süldőként alig lehetett kapni, A tenyészigazolványos (licenciás) kanokat 40–50 forintjával kapkodják a kiszagzók kiszagzástól, Azelőtt egy kan ára volt 6–8–10 forint. A báznai sertésről most magam győződtem meg, hogy egy igen sikerült, sőt kitűnő anyag. Gyorsan fejlődik, élelmes, élénk állat, táplálékát a mezőn sietve keresi, jól eszik, igénytelen, szapora, kitűnő ízű finom húst és zsírt termel és elég ellentálló szervezetű. Kár, hogy itt-ott yorkshire-vért kevertek bele, amivel alaposan megrontották. Most azonban már rájöttek, hogy ezzel rontanak az anyagon s a medgyesi főszolgabíró csupán báznai fajtát ad a községnek. Jó volna, ha valamelyik ottani uradalom térne át a báznai sertés tenyésztésére s szakavatott tenyésztéssel állandó anyagot lehetne kitenyészteni rövidebb idő alatt, mint azt a köz-tenyésztésben elő fog majd állani. Szép földadat járul most az ottani felügyelő urra s az ügyet kezébe véve igen sokat mutathat fel még.»

— **Hússertéssel való keresztezési kísérletek.** *Sperker Ferenc* szent-demerai birtokos, kitűnő tenyésztőnk most keresztezési kísérleteket folytat viszonyainknak megfelelő hússertés előállítására céljából, mit oly módon akar előállítani, hogy *berkshirei kocákat fekete fecskeshasu mangalica* kannal fog keresztezni. Az anyaállatok már be is szerezte és az első nemzedék már meg is van, de ez alkalmas fekete kan hiányában még csak fehér göndörszörű kan felhasználásával lett előállítva. A keresztezési termékek igen sikerülteknek és kiegyenlítettnek mondhatók. Tudomásunk szerint *Sperker* a legközelebbi bugatásnál eredeti tervének megfelelően már fekete fecskeshasu kant fog használni, melyet egy jó hírű mezőszégi tenyészettől fog beszerezni.

Ezzel kapcsolatban megemlítjük azt is, hogy báró *Rottenthal Henrik* szőkefalvi birtokos fekete fecskeshasu mangalica kocákat fog *berkshirei* kannal keresztezni.

Reméljük, hogy a keresztezési termékek a legjobban fognak sikerülni és pótolni fogják a jóformán már csak hírből ösmert, de tényleg jellegzetes formában alig található *báznai* sertést. A keresztezések eredményéről pontos hírt fogunk annak idején adni.

— **Állatdíjazások.** Folyó évi szeptember 29-én Nagy-Küküllővármegye *nagy-sinki* járásának területére kiterjedőleg állatdíjazás fog tartatni, melyen a járás tenyésztő gazdái vesznek részt.

Szeptember 30-án az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület fog a székelykeresztúri kiállításhoz visszamaradt díjak kiosztásával *Székely-Udvarhelyen* állatdíjazást rendezni, melyen a vármegyei tenyésztők vesznek részt.

Mindkét állatdíjazás a segesvári állattenyésztési felügyelő hathatós közreműködésével fog megtartatni.

— **Segesvári komlótermelési tanfolyam.** *Darányi* minister rendeletére *Csérer Lajos* gazd. szaktanár e hó 3, 4 és 5-én Segesvárt egy komlótermelési tanfolyamot tartott, melyen a ország különböző helyéről 16 érdeklődő jelent meg. Az első napi elméleti tanítás után *Abraham Lajos*, *Teutsch B. J.*, dr. *Woodt Rezső* stb. *segésvári*, majd a szenterzsóbeti *Orosz* féle minta-kertekben, a *fehérégyházi* állami telepes komlósokban s *Héjjasfalván* a *Somogyi Albert* és *Cseh Sándor* féle ültetvényekben gyakorlati oktatást nyertek a tulajdonosok részéről is. Utóbbi helyen a kirándulók *Cseh Sándort*, mint az első erdélyrészi komlósokot megalapítóját tisztelték. Ugyancsak nagy érdeklődést keltett a segesvári komlósözvetkezőt igazgatójának, *Abraham Lajosnak* kertjében bevezetett modern *fűtött* komlósáritó is. A

tanulmányút folyamán a résztvevők a következő sürgönyvel üdvözölték a minisztert: „A segesvári komlótermelési tanfolyam létesítése és megnyitása alkalmából hódolatteljes üdvözlőket s köszönetüket küldik Nagyméltóságodnak: a tanfolyam résztvevői.”

— **Az állatorvosi főiskola ösztöndíjai.** Az állatorvosi főiskolai hallgatókat tanulmányaikban hatásosan támogatják az állami ösztöndíjak, a minők a jövő tanév elején is nagyobb számban kerülnek kiosztásra. Egy-egy ösztöndíj rendszerint 600 korona, olyan hallgatók azonban, a kik jeles érettségi bizonyítvány alapján iratkoznak be és a főiskolán is jeles előmenetelt mutatnak fel, évi 800 korona ösztöndíjban részesülhetnek. A főiskolára első ízben beiratkozni szándékozók ilyen ösztöndíjakért folyamodhatnak a földmivelségi miniszterhez intézett és közvetlenül a főiskola rektori hivatalához benyújtott kérvénnyel, melyhez a gymnasiumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány másolatát és a vagyoni viszonyokat igazoló hivatalos bizonyítványt kell mellékelni.

— **Olcso hitel a székelyeknek.** Az igazi székelymentő-akciót a Magyar Földhitelintézet folytatja már egy fél év óta a Székelyföldön. Eddig 290 kötelezvényre egymillió 161 ezer 200 korona kölcsönt szavazott meg több, mint ezer székely — nagyobb részben udvarhelyvármegyei — birtokosnak. Ezeknek 90%-a 400-tól 2000 koronáig terjedő kölcsön, melynek legnagyobb részét a kisbirtokosok társaságba összeállva egy kötelezvényre kérték. Ekként szavazta meg számukra az intézet és százat meghaladó kötelezvényre mintegy 350 birtokos részére a kölcsönt már tényleg kifizette. A kölcsönt az illetők konverzióra fordítják. A többi kötelezvények aláírása és telekkönyvi bekebelezése most van folyamatban, ugyiszintén az összes kérelmezők kölcsönügyeinek felterjesztése és megszavazása is a lehető legsürgősebb elintézés alatt áll.

— **A votések Amerikában.** *Washingtonból* táviratozzák: A keleti és középső kerületek északi részeiben a gyapot állandóan szenved a szárazság miatt, a mely különösen a magasan fekvő vidékeken komolyan érezhetővé vált. A texasban a legutóbbi napokban esett általános erős esőzés jó hatású volt, de nem mindenütt. Ez esőzések némely helyen előmozdították a gyors növést.

— **Pef (porcellán-emalifesték).** Szakkörökben már rég tisztába jöttek azzal, hogy mily rendkívül előnyös a mezőgazdasági üzemekben a szorgos tisztaság és tetszetős külső fenntartása, szóval a falaknak oly mázolás, mely minden követelménynek, tisztaság, tartósság és szépség tekintetében megfelel. A Lutz-féle Pef (porcellán-emalifesték)-ben a feltételek szerencsésen egyesülnek, minthogy a gyártmány egy porcellánszerű, kemény, sima és tartós mázat ad, mely mindenkor könnyen lemosható. A Pef ezért a vele mázolt helyiségek legegyszerűbb módon való tisztántartását teszi lehetővé és megakadályozza por, piszok, penész, zsír, stb. lerakódását.

Hogy egy ily Pef-máz a mezőgazdasági üzemek tejgazdaságaiban, sajt- és vajkészítő-helyiségeiben, élesztőkamrákban, gépházakban, állásokban, mosó- és főzőkonyhákban, folyósókban, fürdőszobákban, kózetekben stb. kitűnő szolgálatokat tesz, kiemelni nem szükséges és az előttünk fekvő elismerő nyilatkozatok uradalmak, mezőgazdasági üzemek, földbirtokosok, szeszgyárak köréből szintén igazolják, miszerint ily Pef-mázolat teljesen méltó jó hírnevére.

Azt hisszük, hogy t. olvasóink érdekeit szolgáljuk, ha ezen Lutz Ede és Társa pozsonyi festékgyárosok által előállított festékre különösen figyelmeztetjük. 889. I.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLozsvÁRTT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-u.) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelző és váltókölcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLÉRT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Előfizetési Felhívás!

Erdélyi hazarészünk legfüggetlenebb, legélénkebb és legolcsóbb politikai napi lapja

az

„UJSÁG”

Független, mert tisztán az a közönség tartja fenn, amely *Magyarország teljes kormányzati és anyagi önállóságáért lelkesül*. Senki mástól anyagi segílyt nem kap. Épen ezért korlátok, melléktekintetek nem kötik és nem vezetnek közcélu akcióinál.

Legélénkebb, mert a legjobb erőkből álló munkatársgárdája van és leggyorsabb, mert *éjjeli lap lévén, már a reggeli gyorsvonat szétviszi az egész Erdélybe s így az összes budapesti lapokat egy nappal-, a kolozsváriakat pedig egy fél nappal megelőzi*.

Legolcsóbb, mert *igdig más lapok előfizetési ára évi 28 és 32 korona, addig*

az „UJSÁG” előfizetési ára

egész évre csak: 24 korona.

félévre „ 12 „

negyedévre „ 6 „

egy hónapra „ 2 „

Ilyen előfizetési árral indult már kezdetben és ez is egyik oka annak, hogy a lap előfizetői a legnagyobb arányban szaporodtak.

Az „Ujság” felelős szerkesztését *mult évi december 29-től Dr. Papp József kolozsvári ügyvéd vette át, a kit munkásságában számos kolozsvári és vidéki közéleti férfit támogat*.

Az „Ujság” — politikai és társadalmi akciói mellett — *kiváló gondot fordít a köz- és mezőgazdasági érdekek megfelelő, alapos és helyes irányu szolgálatára is. Ily tárgyú rovatait a legjelesebb helyi és fővárosi szakemberek látják el közleményekkel*.

Előfizetési pénzek utalványlapon

„Az „UJSÁG” kiadóhivatalának

Kolozsvártt”

(781.)

czimen küldendők.

==== Mutatványszám ingyen küldetik. ====

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Deák-Ferencz-utca 13. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szög terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szög 4 fillér, vagy minden 5 cm. 5 fillér. Tudakozásoknál csak a kihirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület hirdetései:

Állást keresők:

1. Okleveles gazdatiszt 12 évi gyakorlati munkával, aki a gazdasági üzem minden ágában, különösen pedig az állattenyésztésben kiválóan jártas, megfelelő kezelőtisztzi állást keres.

2. 36 éves nőtlen, jelenleg 1000 holdas gazdaságot önállóan kezelő, az algyógyi földműves iskolát teljes sikerrel végzett gazdatiszt, akinek 6 évi gyakorlata van és a gazdaság minden ágában jártas, nősülési okból f. évi augusztus 1-ére megfelelő állást keres.

3. 12 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, alkalmas kezelőtisztzi állást keres december 1-ére. Szükség esetén mindjárt betöltheti az állást.

4. Okleveles gazdatiszt, több évi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, huzamosabb idő óta önálló kezelő, gazdatiszti állást keres.

5. Nagyobb gazdaságban több éven át, mint önálló kezelő működött, okleveles gazdatiszt, önálló kezelőtisztzi állást keres.

6. Vinczellér iskolát végzett és több évi gyakorlati bíró gazdatiszt, megfelelő állást keres.

7. Állást keres több évi gyakorlattal bíró, 30 éves, református vallású nőtlen gazdatiszt, ki jelenleg is egy nagyobb uradalomban van, mint gazd. ispán alkalmazva. Állását önállósítás szempontjából hagyja oda. Jó bizonyítványokkal rendelkezik.

A fősorolt álláskeresőket illető megkeresésekre készségesen ad előzetesen megszerzett tudakozások alapján — felvilágosítást, az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatala (Kolozsvár, Deák-Ferencz-utca 11.)

Betöltendő állás.

Egy erdélyi uradalomban szőlőkezelői állás üresedett meg. Pályázhatnak az állásra egyszerű, nős, vinczellér iskolát végzett egyének. Az évi javadalmazás: 400 k. készpénz, 6 mm. őszi búza, 6 mm. rozs, 4 mm. szemes tengeri, 2 drb. tehén, legelő és teleltetés a ezek borjája 1 éves korig, 2 (1200 l) óles) hold

szántott tengeri föld, 10 m³. kemény hasábfá. — Kötelessége leend azért az uradalmi 15 holdnyi szőlőterület szakszerű munkáltatására és vezetésére felügyelni a gazdaságban az ellenőri teendőket végezni. Az állásra reflektálók sürgősen adják be ajánlatukat, eddigi működésük megjelölésével a titkári hivatalhoz.

* * *

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület felhívja tagjainak figyelmét azokra az alább felsorolt kedvezményekre, melyeket egyes lapok, cégek és intézetek a tagoknak és az egyesületnek nyújtanak.

I. Lapok:

"Ujság" Politikai napilap. Megjelenik Kolozsvár. Előfizetési ára egy évre 24 kor. Tagjainknak 20 kor.

"Egyetértés" Politikai napilap. Megjelenik Budapesten. Előfizetési ár tagoknak 40 k. helyett 28 k.

"Magyar Hirlap" Pol. napilap, megjelenik Budapesten, 28 k. előfizetési árból 10 % -ot ajánl az egyesület részére.

"Pesti Napló" Pol. napilap, megjelenik Budapesten. Előfizetési ár tagoknak 28 k. helyett 24 k.

"Vasárnapi Ujság" képes hetilap, megjelenik Budapesten. Előfizetési árból 10% kedvezmény a tagoknak.

"Budapest" képes politikai napilap, megjelenik Budapesten. Előfizetési ára tagoknak 24 k. helyett 18 kor.

"Üstökös" képes cselepl. Megjelenik Budapesten. Előfizetési ára tagoknak 16 k. helyett 12 k.

"Magyar Bazar" divatlap, megjelenik Budapesten, előfizetési ára tagoknak 24 k.

A kedvezményt adó lapokra a tagok kedvezményes áron a titkári hivatal utján fizethetnek elő.

II. Cégek:

Első Magyar Általános Biztosító Társaság a bevallási díjösszeg után 5% -ot a tűz-, 4% -ot a jégbiztosításnál az egyesület javára ad a tagok által eszközölt biztosításoknál.

Calderoni és Tsa Bpest, Váci-utca 30. Optikai tárgyak, szemüvegek, stb. Árjegyzéki árból tagoknak 10%.

Groág Lipót és Fia Budapest, Váci-körút 43. uri és női fehérmű kereskedése tagoknak 10%.

Glass és Tsa Budapest, Múzeum-körút 5. Uri divat-áru kereskedés, tagoknak 5%.

Elsinger M. és Fia Budapest, Mária-Valéria-utca 10. tagoknak ad ponyvánál 10% , szákoknál 3%.

Brüner Testvérek lámpa-árú gyár, Budapest, Koronaherceg-utca 3. Tagoknak 10%.

Dona Döme és Tsa papírkereskedés, Budapest, régi posta-utca 6. Tagoknak 5%.

Alkalmazást keresők

Kovácsnak ajánljuk teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalmakba. Címe 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

Értelemes béresegéd keresek: Csak teljesen megbízható, józan életű, erélyes és szorgalmas egyén ajánlkozson, ki oláhul beszélni tud. **Cs. Lázár László** gazdasága **Lapusnyak**, posta **Hunyad-Dobra.** (911.)

Gróf Bánffy György ó nagyméltósága bonczhidai birtokán **ménestesteri állás** megüresedvén, arra szakképzett egyén keresetnek. Előnyben részesülne olyan, ki a cs és kir. vagy a m. kir. honvéd lovasságnál vagy valamely m. kir. állami ménestertokon altiszti minőségben szolgált és jó minősítéssel bír.

Ezen állásra pályázni kívánók forduljanak **Vajna István** uradalmi tisztartóhoz **Bonczhida**, m. kir. posta- és távirtda hivatalhoz. (913.)

Különbfélek.

!!
B. Bak Lajos
Ócsasz. és kir. Fensége Klótilid főhercegnő udvari szálitója és az aranykoronás kereszt birtokosa . . . . .

műbútor- és épületasztalos munkák és parquetto gyári fiázo
Kolozsvárt.
Alapított 1869-ben. (815.)

Hantz Sándor könyvkötő.

Ezelőtt Hantz György társa
Kolozsvárt,
— **Jókai-utca 2. szám.** —
E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmúló izléssel tartósan és olcsó árért készítek. Fizetések fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek. (555)
A címre kérem vigyázn!

Simonfi István mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntője
Kolozsvárt, Kültorda-u. 48. szám. Telefon 85. sz.
Kívánatra árjegyzék és költség számítás bérmentve küldetik. (464.)

Göz- és cséplőgép-tulajdonosoknak
a u. m. magy. királyi kereskedelmiügyi miniszter 1890. évi 671. számú rendelete alapján szükséges, teljesen felszerelt mentőszekrényeket szállítok.

Kis mentőszekrényt 13 koronáért,
Nagy mentőszekrényt 22 koronáért.

Az összeg előre beaküldése, vagy utóvétele mellett portómentesen.

Szentmihályi Gyula gyógyszerész
Balaton-Bogláron. 893.

Schember G. és Fiai
cs. és kir. udvari
hidmérleg és gépgyár
BUDAPEST,
Andrássy-út: 15.

Ajánlják általánosan ismert, **szabadalmazott hid- és marhamérlegot,** valamint gazdasági és ipari célokra szolgáló **tízodos és százados raktári mérlegot.** Árjegyzék ingyen és bérmentve. (902)

Eladó jutányos áron
Gróf Kornis Szent-benedeki méneséből 8 drb. számeletti kifedezett anyakancza.
Értekezhetni helyben **Tarsoly Zoltán** urad. gazdatisztaél. (912.)

Kitűnő mezőszégi óborok eladása Komlód-Oroszfáján.
Özv. Báró Bornemissza Andrásné, sz. Gróf Teleki Polixéna ó méltósága tulajdonát képező komlói gazdaságában a következő saját termésű speciális óborok eladók:
Olasz-ritzling 100 Hl. literje 50 kr.
Kövé-ritzling 50 Hl. literje 50 kr.
Vörös opörtő és carbenet 30 Hl. literje 60 kr.
Traminer 10 Hl. literje 70 kr.
mind tisztán és házilag kezelve, kitűnő zamatu, erős, úgyszólván gyógyborok; gyengék és vérszegényeknek kitűnő hatásnak 6 és 7 fok szesz tartalommal.

A pénz előleges beküldése után megrendeléseket kis mennyiségben is készségeggel teljesít a kezelőség, nagyobb mennyiség, vagy általános vásárnál az irt árak nem mérvadóak. E tekintetben egyezkedhetni, vagy megrendeléseket eszközölhetni megbízott Engi Elek tisztartónál Komlódon u. p. Nagy-Nyulas, vasuti állomás: Szt.-Mihálytelke hova előleges értesítéssel bármikor fogatot küld a fenti megbízott a vevő után. Ugyanott azonnal felvételük egy földmives iskolát vagy vinczellér iskolát végzett szorgalmas, erélyes, megbízható gyakornok, ellátás mellett fizetés nélkül. (914)

Kovácsolt és öntött vascsövek
gáz-, víz- és gőz-vezetékhez,
kútsövek,
kazán és locomobil-forrcsövek,
gőzfűtési és karimás csövek,
mindennemű furócsövek,
réz, öntöttvas és zománczott árú,
felszerelések gáz, víz s gőzvezetékhez,
szerszámok, vörösrézlemezok és árúk
legolcsóbb árakon beszerezhetőek
HASENÖRL EDÉ-nél BUDAPEST, VI., Teréz-körút 34
Árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

4 törzs
Plymouth Rock tyuk

— eladó. —
Áruk 50 korona.
Cím a kiadóhivatalban. (1003.)

Simmenthali üszök
megvételre kerestetnek (12—15 drb)
Levélbeli ajánlatok a kiadóhivatalhoz kéretnek. (1005.)

Eladó
2 drb.
Poland Kina tenyészkoca.

Czim **G. G.** alatt a kiadóban. (1001.)

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB
JÓZSEF, GOLDZIHER IGNÁC, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti: (156)

MARCZALI HENRIK.

Mintegy 2500 szöveggéppel, 500 műemlékkel, 60 színes műlappal, 50 történeti
térképpel, 8500 szövegoldallal.

Megjelenik tizenkét
kötetben

famentes, tehát soha meg
nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívüli díszes félbőr-
kötésben, bőrháttal és
vászontáblával

8 frt.

Minden négy hóban egy-
egy kötet jelenik meg.

Megjelenik
füzetes kiadásban is
240 füzetben.

Több füzet semmikép sem
lesz.

Hetenkint egy füzet fog
közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára:
30 kr.

A füzetes kiadásban
díszes bekötési táblák
szállítanak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

- a) Füzetes kiadásban hetenkénti 30 kros füzetekben
minden rendes hazai könyvtárban.
b) Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával;
a) kötetenként utánvétellel bérmentve,
b) havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

A rendelések helyi könyvkereskedőkhöz vagy alólikt
kiadókhöz intézendők.

Tájékoztató képes prospektust
vagy
mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve
küld a mű kiadóhivatala:
BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 18. szám.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás.

A magyar tudomány nyujta a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet.

Nemzeti művelődésünkre fontos mozzanat ez.

Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásolatokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műrekekről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója, barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat,
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek,
irodalmi intézet részvénytársaság.

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Clichéket
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tisztá kivitelben
pontosan és olcsón
készít
Fischer's Spot
Háttérzinkográfia - Műindézetek
Budapest
Kossuth-Lajos-utca 15. szám.
Videki megrendelések is pontosan
eszközölhetnek.

(780.)

1901. évi forgalom 26000 mmásza.

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti gyapju-aukciókra,

melyek idei első sorozata
folyó évi július hó 9-én
veszi kezdetét.

Az aukciókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar“ címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjuárverési vállalat (789.)

HELLER M. ÉS TÁRSA
BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 13.

HA télen át sok tojást,
több és jobb tejet,
diisznóinak gyors hizását
és erősödését,
növendékmarháinak szép
vonómarháinak kitartó erejét
óhajtja,

úgy mást ne tegyen, mint keverjen a takarmány közé Barthel-féle

takarmánymeszet.

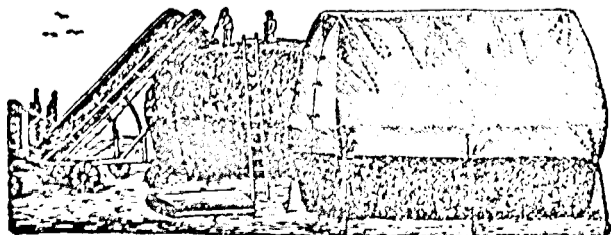
Az ezzel járó csekély kiadást soh'se fogja megbánni. Leírását is készséggel küldi

(805.) **Barthel Mihály és Tsa.**
Bécs, X., Keplergasse 20.

Magyar levelezés!

VIZMENTES PONYVÁK

KAZAL, MOZDONY és CSEPLŐGÉPEKRE.

Elpusztíthatatlan minőségben
Ropceponyvák,
Vitorla-vászon
ponyvák,
Kocsi-ponyvák.

— Alapított 1830. —

Cs. kir. szab. vízmentes szövetgyár.

— 46 kitértetés. —

ELSINGER M. J. és FIAI Budapest,
V., Mária-Valéria-u. 10. szám.

Sürgőnyezim: „Elsinger Budapest, Thonet-udvar“ (Thonet-udvar.)

Vízmentes Ponyvák

elismert kitűnő minőség — □ metr. 1 k, 70 fillér és följobb,

Zsákok Tarpaulin-varrással és varrás nélkül 63 fillér és följobb
Rovatkás- Sátrak, esőköponyok, öltönyök.
Kender- kendertömlő, tüzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. —
Minden város jobb üzleteiben a mi gyártmányainkat tartják és sziveskedjék határozottan Elsinger gyártmányt kérni. (880.)